

DORDRECHT

STADSKAART 01

Schatten van Dordrecht zullen worden gevonden en nieuwe schatten ontstaan vanzelf als eilandjes met elkaar worden verbonden.

Deze kaart is onderdeel van een reeks stadskarten en één overzichtskarta die het verhaal laten zien van een stad door de ogen van Floor Ziegler en de mensen die de stad 'maken'.

BRUGGEN SLAAN TUSSEN EILANDEN

Er is iets gaande in deze stad dat zeurt en pijn doet maar wat de jonge generatie van zich af wil schudden. Het lijkt een kloof tussen een oude cultuur en denken van een eiland en de behoefte om een stad te zijn van de wereld. Zoals een puber nog wat aan het schoppen is en er gaandeweg achter komt wat zijn eigen identiteit is. Het geheim van Dordrecht wordt langzaam zichtbaar en de stad gaat de wereld laten zien hoe wonderschoon zij is.

Kwartiermakers: 'We moeten verbinden! Met vele Dordtse Initiatiefnemers is het online Facebook Platform Dordtse Initiatiefnemers opgericht (180 leden). Op dit digitale platform worden ideeën gedeeld en oproepen gedaan voor bijeenkomsten en nieuwe initiatieven.'

'Dit leidde tot een pittige discussie, want: mogen ambtenaren ook in het platform?'

AMBTENAREN

We merken dat de ambtenaren graag willen maar het blijkt moeilijk om uit het systeem te stappen.

Kwartiermaker: 'We kregen geen horecavergunning door zogenaamde concurrentie. Toen hebben we alle horecaondernemers bij elkaar gezet. Niemand maakte bezwaar! Hoe meer leven hoe beter!'

PAND-EIGENAREN

KWARTIER-MAKERS

Dordrecht benut haar eigen schatten te weinig.

'Ik ben singer-songwriter, ik heb al opgetreden bij de DWDD en een beurs aangeboden gekregen in Rotterdam. Maar de gemeente Dordrecht heeft mij nog niet benaderd.'

'De gemeente heeft beslissingen genomen die ten koste zijn gegaan van kleine ondernemers en die leegstand hebben veroorzaakt. Er wordt nu wel geprobeerd om aan het einde van de Voorstraat creatieven en kunstenaars aan te trekken maar dit gebeurt nog niet overtuigend en voelt als een half verhaal.'

'Dordtenaren op excursie naar Amsterdam-Noord'

Amsterdam-Noord

LEESRICHTING KAART

OBSERVATIES / REFLECTIES

UITDAGINGEN

QUOTES

TIPS

'Twee dagen wandelen en de bewoners, ambtenaren, maatschappelijk werkers, ondernemers en kunstenaars ontmoeten in de Vogelbuurt zetten mij weer aan het denken. De problematiek in dit soort wijken is soms niet te overzien en de verschillen tussen levens zijn, zelfs in Nederland, onwaarschijnlijk groot. Vluchtelingen, eenzame bejaarden, verwaarloosde kinderen, verloederde flatgebouwen en voedselbanken naast rijkdom, cultuur, hoogopgeleiden, monumenten etc. Toch vond ik in elk verhaal wel weer een sprankje hoop, optimisme, vertrouwen, humor en de wil om iets van de eigen wijk te maken en buurtgenoten te helpen. Een tocht vol verwondering, bewondering en weer vele 'toevallige' verbindingen.'

Was er maar een script voor de onderhandelingen in de aanloop naar een creatief initiatief, waarbij verschillende partijen (met eigen belangen) tot een overeenstemming moeten komen en de kwartiermaker vaak de lijn tussen de verschillende spelers is?

De partijen graven zich in, terwijl de oplossing simpel is: gewoon beginnen! De rest volgt 'vanzelf'.

'Maar verhuizen heeft impact. Kunnen we dan een duur voor het project afspreken, zodat we een investeringsplan kunnen maken?'

'We kunnen helaas maar 5 woningen aanbieden. De kunstenaars zullen ieder jaar naar achter verhuizen zodat we kunnen beginnen aan de nieuwbouw.'

'Nee, we kunnen helaas geen zekerheid geven dat jullie hier voor een x aantal jaren kunnen blijven zitten.'

'We zijn met kruiden aan het spelen terwijl we de bakkerij over moeten nemen.'

En zo geschiedt. Kranten, tv, de radio, ze zijn allemaal al langs geweest.

'De wandeling eindigt bij Broedplaats DOOR waar ik, Simon, Quirine en Lieke (Pakhuis de Zwijger) hartelijk worden ontvangen door een groep creatieven, stadmakers en ambtenaren. Er wordt de hele avond gepraat over mogelijkheden, drempels en uitdagingen van deze stad. Ik ben verbijsterd over het groot aantal initiatieven, evenementen en broedplaatsachtige projecten die er al zijn, maar tegelijkertijd ook over de 'zwaarte' en moeilijkheden die hier om heen hangen.'

Kwartiermaker plaatst één oproep op Facebook en er komen 30 ondernemers. Dat is de pandeigenaren en de gemeente nog nooit gelukt.

VERTROUWEN KWEKEN

Tussen de leef- en systeemwereld zit een taai muur van frustratie, regels, zwartwit denken, angst en wantrouwen.

VOOR-DE-STRAAT

'Ondernemers pitchten ideeën om de leegstaande panden aan de Voorstraat tijdelijk nieuw leven in te blazen.'

'Stadmakers hebben het initiatief genomen om zelf pandeigenaren te benaderen en sleutels te verzamelen voor tijdelijke concepten. Het project VOOR-DE-STRAAT is geboren!'

Ambtenaren: 'Wij zoeken initiatiefnemers voor leegstaande panden of braakliggende terreinen.'

Ondernemers: 'Wij hebben behoefte aan een leegstaand pand of een stuk grond.'

'Ik ontwerp en maak hier met vrouwen vanuit de hele wereld kussens in opdracht van vooral particulieren. Twee ochtenden per week zit het hier helemaal vol met vrouwen die elkaar tijdens het naaien van de kussens ontmoeten, Nederlands spreken en het vak leren. De gemeente zou nog meer kunnen profiteren van ons grote succes en mijn bedrijf als visitekaartje kunnen gebruiken om Dordrecht te promoten.'

BENUTTEN VAN LEEGSTAND IN DE VOORSTRAAT

TIP: 'ZET JE KWARTIERMAKERS IN DE SPOTLIGHT'

TIP: 'DOOR SAMEN OP REIS TE GAAN ONTSTAAT EEN INFORMELE DIALOOG EN BEGRIIP VOOR ELKAARS BELANGEN.'

TIP: 'STOP HET WIJ - ZIJ DENKEN, JE HEBT HETZELFDE BELANG.'

TIP: 'EERST DOEN, DAN REGELEN. ZICHTBAARHEID GEEFT DRAAGVLAK EN EIGENAARSCHAP.'

TIP: 'ZOEK DE PUBLICITEIT OP. DAARDOOR WORDT HET VAN DE HELE STAD.'

DE VOORSTRAAT

'De eerste winkel van het VOOR-DE-STRAAT project opent haar deuren. Met pop-up store 'Bluebird in the backyard' is Dordrecht weer een creatieve broedplek rijker!'

'De panden aan het Vogelplein moeten plaats maken voor nieuwbouw. De kwartiermaker ziet vele mogelijkheden om de wijk leefbaarder te maken. Groenten verbouwen in de tuinen met buurtbewoners, kookclubs met recepten van de buurt en sportactiviteiten voor kinderen.'

De woningcorporatie biedt de kwartiermaker 5 woningen aan.

Kwartiermaker: 'Maar op deze wijze kunnen we geen impact maken met het project. Met zo'n kleine groep die zo versnipperd in de panden zit is het heel lastig om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren. Er moet een statement worden gemaakt.'

VOGELPLEIN

COURGETTES UIT DE VOGELBUURT?

MASJA OTTENHEIM

- kwartiermaker, initiatiefneemster, broedplaats DOOR

Het begon allemaal met een knipoog, toen ik 12 jaar was. Ik liep de voetbalkantine binnen en daar zat een vrouw. Die ene knipoog, dat kleine gebaar, maakt mij tot een kwartiermaker. Maakt dat ik in mijn hele leven plekken creëer waar mensen zich welkom voelen. De knipoog is een symbool voor connectie. Ik geloof niet in concurrentie en zeker wel in community. Er zijn zoveel mensen die iets willen betekenen, in de breedste zin. Iets willen doen om de stad, en zo ook hun leven, leuker te maken. Dan helpt het als er plekken zijn zoals DOOR. De deur staat hier open..en de drempel is laag. Waarom het belangrijk is te verbinden, is voor mij heel simpel. Samen kunnen we meer, elkaar versterken is altijd goed. De kracht van wat wij doen, is vele malen groter dan zichtbaar is. Wij geven makers, doeners, creators een podium. Ook zorgen we ervoor dat mensen acties in gang zetten, die hun leven totaal veranderen. Wij vallen met wat we doen onder alle wethouders van Dordrecht, de wereld bestaat niet meer uit hokjes. Je ziet steeds meer dat verbindingen nodig zijn en dat grenzen vervagen, en dat is perfect. Veel verbanden zijn zo ontzettend logisch, ik denk simpel en vandaag de dag blijkt dat een groot goed.

fotograaf: Kees Dijkman

LINDE DE JONG

- communicatieadviseur Gemeente Dordrecht

Dordtse Ruimte en de stadmakersbeweging

De gemeente Dordrecht deed eind 2013 een uitnodiging aan de stad om te komen met initiatieven voor tijdelijk gebruik van gronden, panden en zelfbouw. De uitnodiging betekende een hele omslag, vooral voor de organisatie. Het vraagt een andere manier van werken: loslaten, verbinden en randvoorwaarden stellen in plaats van zelf rondom de tekentafel te gaan zitten. Dit gaat met vallen en opstaan.

Ter inspiratie hebben we in 2013 en 2014 drie excursies georganiseerd in andere steden. Vooral de ontmoeting die ontstond tijdens de laatste excursie naar Amsterdam-Noord tussen Dordtse Initiatiefnemers en enkele ambtenaren heeft veel verbinding gecreëerd. We realiseerden ons dat er al zo veel is in Dordrecht. Inmiddels is er een Platform Dordtse Initiatiefnemers, zijn er kwartiermakers in de stad en binnen de gemeentelijke organisatie. Ik zie mezelf als zo'n kwartiermaker. Ik krijg er ontzettend veel energie van om mensen met elkaar in verbinding te brengen. Door gesprekken en ontmoetingen kunnen vernieuwende dingen mogelijk worden gemaakt. Soms lukt dit en soms niet. Van directe collega tot directeur of wethouder..., met allemaal ga ik het gesprek aan wanneer er iets is dat ik denk te kunnen faciliteren. Soms voelt het alsof er veel gebeurt en soms voelt het alsof er niets verandert.

De stad organiseert sinds mei 2016 Stadmaker meetups. Samen met initiatiefnemers en ambtenaren bezochten we de City Makers Summit in Amsterdam: niet alleen om inspiratie op te doen rond het tijdelijk gebruik van gronden en leegstand, maar ook rond sociale innovatie, Smart City, duurzaamheid, cultuur en andere thema's waar we als stad in willen groeien. In het najaar willen we een stadsambassade openen en een tweede Dordtse Initiatievenweek organiseren. Hopelijk ontmoeten ambtenaren en initiatiefnemers elkaar steeds vaker en helpen we elkaar verder met de thema's die iedereen aangaan.

foto: Wereldwijven

IFOR SCHRAUWEN

- kwartiermaker, initiatiefnemer van o.a. Werkplaats Oost en het Vogelnest

De grootste uitdaging die, in mijn ogen, iedere stadmaker heeft is de tijdelijkheid van zijn project. De spelers binnen het veld waarmee hij samenwerkt hebben allemaal tegenstrijdige belangen. Een project lukt pas goed als de voorwaarden van tevoren zo duidelijk mogelijk zijn. De duur speelt hierin de belangrijkste rol. Veel initiatieven vinden plaats in de tijdelijkheid, op weg naar sloop of herbestemming. Als de (minimale) duur onduidelijk is zullen de mensen die het plan trekken minder goed durven te investeren. Terwijl juist dat zo belangrijk is.

De stadmaker is de spil tussen de belangen van de buurt, de gemeente, creatieve ondernemers en anderen die bij het project betrokken zijn. In mijn optiek is het belangrijk om een bepaalde duidelijkheid, zoals de duur, te hebben. Hierdoor kan het creatieve proces optimaal plaatsvinden zonder onzekerheden over de randvoorwaarden.

De inzet en (com)passie van alle deelnemers kan zo volledig opgaan in wat mij zo trekt in deze projecten; het maken van nieuwe verbindingen en een laagdrempelige plek creëren. Een plek waarin mensen een alternatief kunnen zien voor hoe we ook met elkaar en met de wereld om ons heen om zouden kunnen gaan.

PROCESSTAPPEN DORDRECHT

door Floor Ziegler en Vincent Kompier

Aan de telefoon: Linde de Jong, ambtenaar in Dordrecht. Of ze met een delegatie naar Amsterdam-Noord kan komen om kennis op te doen. Na hun bezoek doe ik het omgekeerde; ik ga wandelen in Dordrecht. Ondanks de prachtige binnenstad zijn er veel lege (winkel-)panden met veel potentie. In Dordrecht koppelt Linde me aan Masja Ottenheim van Broedplaats DOOR. Samen organiseren we een bijeenkomst met alle stadmakers en ambtenaren, om de lucht boven Dordrecht te klaren. De bijeenkomst leidt tot 'het geheim van Dordt'. Dat geheim is, dat stadmakers en ambtenaren naast elkaar zitten, en met elkaar kunnen praten. Daarvoor werd vooral óver elkaar gepraat. Met wederzijds wantrouwen en onbegrip tot resultaat. Besloten wordt om een initiatievenweek te organiseren, een route langs alle projecten in Dordt, die een maand later plaatsvindt. Bij een volgende bijeenkomst ontstaan meteen meer concrete ideeën en krijgen Simon en ik samen met Masja de opdracht van de gemeente om de leegstand in de Voorstraat aan te pakken via het project Voor-de -Straat. En van twee woningbouwcorporaties krijg ik de kans om door de Vogelbuurt te lopen, wat mijn idee om broedplaatsen aan deze wijk te koppelen doet groeien. Dat gaat niet zonder slag of stoot. Het idee om van het oude lyceum, grenzend aan de Vogelbuurt, een broedplaats te maken sneuvelt door het sloopbesluit. Wel lukt het me om Woonbron, een van de opdrachtgevers voor de Vogelbuurtverkenning, een aantal sloopwoningen tijdelijk beschikbaar te laten stellen om een en ander uit te proberen.

Het Voor-de -Straatproject krijgt vleugels als ook de gemeente het belang er van inziet en financiering beschikbaar stelt. Dat houdt de motor draaiende. Het kost veel energie en tijd en het kan niet eeuwig vrijwillig gedaan worden. De samenwerking tussen kwartiermakers en ambtenaren verloopt goed; zij weten hoe de praktijk werkt, de ambtenaren kennen de regels en beperkingen.

Lastiger loopt het in de Vogelbuurt, doordat beide partijen (Woonbron en kwartiermakers) stevig vasthouden aan hun eigen uitgangspunten, die niet overeen komen. Ik weet ze te overtuigen gewoon te beginnen. Daardoor komt er energie los en begint het project te lopen. Soms kost zoiets tijd. Voordeel is dat de doorzetters overleven; een daadkrachtig team van aanpakkers. Binnen een maand is er een opening georganiseerd en is Broedstraat 'Het Vogelnest' een feit. Ook word ik uitgenodigd door het Werkatelier Maritieme Topregio. Maar daar blijkt nog geen verbinding gelegd te zijn met de stadmakers. Binnen drie weken is er na intensief gebel en geWhatsApp een nieuwe beweging: Stadmakers Drechtsteden. Want stadmakers hebben de neiging om sterk lokaal te denken, terwijl regionaal gezien veel plaatsvindt.

Momenteel gaat het hard in de Dordrecht. Of zoals kwartiermaker Masja zegt: 'het lijkt alsof alles en iedereen met elkaar verbonden raakt. Er wordt meer samengewerkt en er staan nog meer initiatiefnemers op met verbindende projecten voor de stad.' En ambtenaar Linde meldt dat steeds meer ambtenaren doordrongen raken van deze beweging. En steeds meer en beter begrijpen waarom en hoe zij deze kunnen ondersteunen en stimuleren. De vlam is ontstoken en breidt zich uit over de stad om velen te inspireren en activeren.

STICHTING
DOEN
NATIONALE
POSTCODE
MILIEUWEEK

PARK
WERELD
WIJVEN

redactie:
Simon van Dommelen,
Floor Ziegler

teksten:
Simon van Dommelen,
Floor Ziegler, Vincent
Kompier e.a.

ontwerp:
Anne van Strien &
Renee Scheepers